HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

כל [ס] [ג]**כינויי נזירות כנזירות.** כל המקבל עליו נזירות באותו לשון שבדו להן חכמים הרי הוא נזיר כמו [ב]אם אמר הריני נזיר. ואלו הן כינויי נזירות [ג]נזיק נזיח פזיח מי שאמר הריני נזיק או שאמר הריני נזיח או פזיח הרי הוא נזיר מפני שהן טעמי אית דאמרי לשון שבדו להן חכמים הן ואית דאמרי דהני כינויין לשון אומות הן [ד] (א) דאי משום דכי מתקת לרגל דקו"ף דנזיק ודופן דמ' דנזיח וגגו דפ"א דפזיח ודופן ח' שבו משויות ליה נזיר: **האומר אהא.** אע"פ שלא הוציא בשפתיו נזיר: **הרי זה נזיר.** לידות נזירות כנזירות וכשם שאומז אדם בבית יד של כלי ומגביה את הכלי עצמו כך זה כיון דאמר אהא[ה] או שאמר אהא נאה הרי זה נזיר. וטעמא דכולה מתניתין מפרש בגמרא: **גמ' מ"ט אני נזיר.** דמאי איריא מילי דנזיר בסדר נשים: **תנא אקרא קאי וכו'.** ובדין הוא דהוה ליה למיתנייה לבתר סוטה אלא מילי דתנא אקרא קאי בסדר נשים (ב) דמתכוונים לבתר כתובות והדר תנא נזיר [ו]דמסמיך ליה קרא לנדור נדר נזיר וגו' (ג) והדר תנא סוטה דאמר מר כל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין [ז]היינו כדאמרינן בסוטה (דף ז.) בתי הרבה יין עושה כו': **פתח בכינויין.** דקתני כל כינויי נזירות כנזירות: **ומפרש ידות.** האומר אהא: **תנא מהכהו דסליק כו'.** אורחא דתנא מהכהו דסליק מתחיל לפרושי בריש'א כדתנן כו': **אלא לעולם אני הרי ואני הרי.** ומסתברא טעמא דהתם [ח]גבי במה בהמה יוצאה (ג) מידי בהמה הוא דאתי שאסור לגמל ללאת [ט] בחפסר אבל הוא שיהו מיב [ט]בדבר שאינו ראוי לה הלכך קלישא איסורא ולהכי מפרש התירא בריש'א וגבי

כל [ס] כינויי נזירות כנזירות. כל דבר שאינו עיקר שמו כן נקרא כינוי לחול עליו נזירות לכל דבר כאילו אמר בשם העיקר דהיינו אהא נזיר ומהני למיהוי נזיר כי אמר הכוויין אהא נזיק או נזיח או פזיח כמו בשם העיקר והם נקראין כנויין:

האומר אהא הרי זה נזיר. ובגמרא מפרש דאיכא הוכחה כמו שנזיר עובר לפניו וזה נקרא ידות נזירות שלא גמר דבורו ומהני לחול עליו כל דיני נזירות כאילו גמר דיבורו כאדם האומז בבית יד של כלי ומגביהו בכך כאילו אומז בכלי: **או אהא נאה.** גם זה נקרא ידות נזירות ובגמרא [ס] מפרש אמאי לא ערבינהו למתניתין לבבא אחת וליתני הכי האומר אהא או אהא נאה הרי זה נזיר[מ]:

נזיר נזיק נזיח פזיח הרי זה נזיר. לפי שרצה לפרש כל הכוויין פתח ואומר נזיר וכו' כלומר נזיר הוא עיקר השם הכתוב בתורה שעל ידי לשון זה חל עליו שם נזירות והי"ה אם אמר בלשון הכוויין כמו נזיק נזיח פזיח וריש'א דמתניתין אתא לפרושי דקתני כל כינויי נזירות כנזירות ובכינויין נחלקו אמוראים בפ"ק דנדרים (דף י.) ר' יוחנן אומר לשון אומות הם פירוש שלש לשונות אלו משבעים לשונות הם ואם תאמר ולרבי יוחנן מאי איריא הנך ג' לשונות בכל ע' לשונות נמי אם קבל עליו נזירות באחד מהנך הלשונות חייל עליה הנזירות וי"ל דאה"נ דגם בשאר לשונות אם מכירם ומבינם ומתכוין לקבל עליו נזירות הוי נזיר אבל מהני ליתני דמתניתין כי אמר נזרו באחד מן שלש לשונות הללו חייל עליה נזירות (נהי) נמי כי אין מתכוין משום דדמי טפי ללשון תורה מלשונות אחרים ור"ל פליג התם ואמר לשון שבדו חכמים מלבד והתם פריך אמאי בדיינהו ותקיינהו רבנן לשון כנויין והשיב דזימנין דבעי למימר לה' קרבן ואמר לה' גרידא ומפיק שם שמים לבטלה ולכך תקנו כנויין שלא הורגל הלשון לומר לה' קרבן אלא לענין מלקות דלקי אם עבר על נזירותו שקבל בלשון שבדו חכמים.

גמ' מכדי תנא בסדר נשים קאי מ"ש תני נזיר וראוי היה שתנא אמאי תנא נזיר בתר סוטה ומפרש איידי דתנא כתובות ותנא המדיר תנא נדרים ואיידי דתנא נדרים תנא נזיר דדמיא לנדרים וקתני סוטה לבדר' כל הרואה סוטה בקלקולה וכו' אותו הטעם אינו מספיק אלא על סדר המסכתות אחר שנתברר לנו מטעם דהכא שראוי לסדרו בסדר נשים ולעקרו ממקום שהיה ראוי יותר לשנותו כגון בסדר קדשים ובמסכת נדרים לא מפרשא תלמודא טעמא אמאי סדרו בסדר נשים משום דמילתא דנפשיה היא שאין לך מקום שראוי לסדרו יותר [מכאן] משום דכתיב בנדרים בין איש לאשתו ובין אב לבתו והיה אם לא תמצא חן בעיניו כי מצא בה ערות דבר ורוב המגרשים ע"י ערות דבר מגרשים וע"י קלקול של ערות דבר חייב אדם להזיר עצמו: פתח בכנויין ומפ' ידות בנדרים נמי פריך ותו ידות אינשי שכח התנא להזכיר ידות בריש'א: (לא) [אלא] התם איסורא דנפשיה וכו' משום דאיסורא דנפשיה חמיר עלויה מפ' (אסור) [איסורא] בריש'א ובנדרים ליתא להך טעמא אלא מעיקרא פריך מיש נוחלין ומיש מוחרות לבעליהן ומיש טענות שמן ולבונה ומיש בכור לנחלה ומשני הני משום דאורשון מפ' ההיא דפתח בריש'א והדר תו פריך מבמה בהמה:

מסורת הש"ס

א) קידושין ה:, ב) [בכורות סג. קוטה כ.], ג) [נדרים כ: ע"ש], ד) [שבת כ:], ה) [שם מז:], ו) [שם מ.], ז) [שם נח:], ח) [נ"ב קח.], ט) [נדרים י.], י) [כתובות ט.], כ) [במדבר ו], ל) ל"ל במטולטלת, מ) [עיין תוס' ע"ב ד"ה אמר שמואל], נ) מכאן שייך לע"ב,

תורה אור השלם

1. כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבְעָלָהּ וְהָיָה אִם לֹא תִמְצָא חֵן בְּעֵינָיו כִּי מָצָא בָהּ עֶרְוַת דָּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ:

דברים כד א

נוסחת רבינו יהודה בן רבינו נתן

א) כ"י כתוב בתחלה כזה הלשון פירוש מסכת מזיר לרבינו יהודה בר נתן ז"ל (מי"ש ג"ר מגני בתרן ממו"ש): ב) שאם: ג) [נזיק מזיח פזיח] ליתא בכ"י: ד) לו: ה) כמאן דאמר אהא מזיר למי: ו) דסמיך: ז) (היינו) ליתא בכ"י: ח) גבי במה מדליקין ובמה טומנין: במה בהמה יוצאה כו': ט) בשביל הוצאה זו לא במזיד סקילה ולא בשוגג קרבן אלא לאיסורא בעלמא דנפקא בהמתו בדבר כו':

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כל כינויי וכו' לשון אומות הן משום כל"ל ותיבת מי נמחק: (ב) ד"ה תנא אקרא וכו' סדר נשים היא ותנא: (ג) ד"ה אלא וכו' במה בהמה יוצאה איסורא מידי: (ד) תוס' ד"ה מאי טעמא וכו' דבסדר קדשים וכו': (ה) בא"ד הלכך קבעה אותה מסכתא: (ו) בא"ד כדפרין התם מכדי וכו': (ז) בא"ד להמרין בלשונו: (ח) ד"ה אלא לעולם וד"ה אלא הכא לפרוש הד"א:

גליון הש"ם

בספר שם הגדולים בגמרא מוה' חיים יוסף דוד אזולאי בחות ש' כתב בשם הרב יד אלמלך דפ' מזיר שיטו מרש"י: תוס' ד"ה או אהא נאה ובגמרא מפרש. ל"ל אפרש: תוס' ד"ה האומר הריני בזה כו' לא מהני. עיין ר"ש נדרים דף ט' ע"א ד"ה כשהיה:

מוסף רש"י

אהא. אהיה (קדושין ה:). כל הרואה סוטה בקלקולה. בגיוולה ובגשמה, שמטולין אותה, כדקתני מתני' (סוטה ז:) קוצר מצל למעלה מדייה, יזיר עצמו מן היין. שהיין מביא לידי קלות ראש והוא גרם לה (שם ב:). ואמרי לה כדי. שם מכס (גיטין פה: ובכת"י: בלא חכם). במה טומנין ובמה אין טומנין. הכל לשלק קדירה מעל גבי כירה ולטומנה בדבר אחר ואמרו חכמים אין טומנין בדבר המעמיד הבל, מי הוא המוסיף ומקור (שבת מז:). במה אשה יוצאה. דהוי תכשיט ולא משוי, ואיכא דהוי תכשיט וגזור ביה רבנן דילמא שלפא ומחוייב לחבריתה תשיבותו ודילמא אתי לאיתויי ד' אמות (שם נז.). במה בהמה יוצאה. לפי שאדם מצוה על שביתת בהמתו בשבת, ומידי דמיעטרא ביה בהמה הוי תכשיט ואורחא ולא הוי משוי ומידי דלא מיעטרא ביה הוי משוי (שם נא:). יש נוחלין ומנחילין. יש קרובים שנוחלין את קרוביהם כשמתים וגם שם הם מתים ומנחילין לכם את ממונם, דהייט שבשיהם נוחלין זה את זה, ואפי' דלא קתני יש נוחלין זה את זה, היינו משום דבעי למיתני סיפא נוחלין ולא מנחילין, אבל אם ריש'א נוחלין ומנחילין (רשב"ם ב"ב קח.). נוחלין ולא מנחילין. ויש שנוחלין את קרוביהם אבל אם יתומו הם אין מנחילין לאותם קרוביהם שהן מורשיהן (שם).

א) כינויי נזירות כנזירות. כל שאינו עיקר השם מיקרי כנוי כמו המכנה שם לחבירו: האומר אהא ה"ז נזיר. לאו לפרושי כנויי קא אתי אלא יד לנדר הוי כמו האוחז הכלי בבית יד שלו הכלי עולה עמו. ה"נ לאו נדר ממש הוי אלא משמעות קצת לשון נדר ורבינהו קרא למהוי נדר ממש. האומר [אהא] נאה ה"ז נזיר. אף זה נמי יד הוי וגריעא טפי מהאומר אהא בלא נאה דהאומר אהא ונזיר עובר לפניו יש במשמעותו לשון נזירות יותר מאהא (במ') [נאה] אבל האומר אהא נאה לא מהני אם נזיר עובר לפניו דאתנאה במצות משמע ובצ' דוקא תפיס בשערו כדמפרש בגמ' ומתני' לא זז אף זו קתני. ותימה אמאי לא כללינהו בהדי הדדי וליתני האו' אהא או אהא נאה ה"ז נזיר. ושמא משום דבתרי גווני איירי רישא בנזיר עובר לפניו. וסיפא בתפוס בשערו: נזיק נזיח פזיח ה"ז נזיר היינו כנויי נזירות. ובנדרים מפרש טעמא דכינויין [מהנין]. הריני נזיר וכו' כולה מתני' מפרש טעמא בגמרא: **גמ'** מכדי תנא בסדר נשים קאי מ"ש תני נזיר וראוי היה שתנא אמאי תנא נזיר בתר סוטה ומפרש איידי דתנא כתובות ותנא המדיר תנא נדרים ואיידי דתנא נדרים תנא נזיר דדמיא לנדרים וקתני סוטה לבדר' כל הרואה סוטה בקלקולה וכו' אותו הטעם אינו מספיק אלא על סדר המסכתות אחר שנתברר לנו מטעם דהכא שראוי לסדרו בסדר נשים ולעקרו ממקום שהיה ראוי יותר לשנותו כגון בסדר קדשים ובמסכת נדרים לא מפרשא תלמודא טעמא אמאי סדרו בסדר נשים משום דמילתא דנפשיה היא שאין לך מקום שראוי לסדרו יותר [מכאן] משום דכתיב בנדרים בין איש לאשתו ובין אב לבתו והיה אם לא

עין משפט נר מצוה

א) א מיי' פ"ז מהל' מזיר הל' ח סמג עשין קט:
ב) ב מיי' שם הלכה ו:
ג) ג מיי' שם הלכה ח:
ד) ד מיי' פ"ב שם הל' ד:
ה) ה מיי' שם פרק ז הלכה ו:
ו) ו מיי' שם הלכה ז:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) בתוס' ד"ה מזיר מזיק מזיח פזיח הרי זה מזיר וכו'. והכ"ל יחיאל פיכס דל"ל לאו לענין קרבן קאמר אלא לענין מלקות. נ"ב וכ"ה בירושלמי דמזיר דף ז ע"ז חכרוהו התוס' בנדרים דף ג ע"ז בד"ה אלא ל"ל כו':

הגהות התוספות

1. ל"ל אבל. 2. ל"ל דהכי'. 3. ל"ל דבין.

פי' הרא"ש

ז) כל כנויי נזירות כנזירות. כל שאינו עיקר השם מיקרי כנוי כמו המכנה שם לחבירו: האומר אהא ה"ז נזיר. לאו לפרושי כנויי קא אתי אלא יד לנדר הוי כמו האוחז הכלי בבית יד שלו הכלי עולה עמו. ה"נ לאו נדר ממש הוי אלא משמעות קצת לשון נדר ורבינהו קרא למהוי נדר ממש. האומר [אהא] נאה ה"ז נזיר. אף זה נמי יד הוי וגריעא טפי מהאומר אהא בלא נאה דהאומר אהא ונזיר עובר לפניו יש במשמעותו לשון נזירות יותר מאהא (במ') [נאה] אבל האומר אהא נאה לא מהני אם נזיר עובר לפניו דאתנאה במצות משמע ובצ' דוקא תפיס בשערו כדמפרש בגמ' ומתני' לא זז אף זו קתני. ותימה אמאי לא כללינהו בהדי הדדי וליתני האו' אהא או אהא נאה ה"ז נזיר. ושמא משום דבתרי גווני איירי רישא בנזיר עובר לפניו. וסיפא בתפוס בשערו: נזיק נזיח פזיח ה"ז נזיר היינו כנויי נזירות. ובנדרים מפרש טעמא דכינויין [מהנין]. הריני נזיר וכו' כולה מתני' מפרש טעמא בגמרא: **גמ'** מכדי תנא בסדר נשים קאי מ"ש תני נזיר וראוי היה שתנא אמאי תנא נזיר בתר סוטה ומפרש איידי דתנא כתובות ותנא המדיר תנא נדרים ואיידי דתנא נדרים תנא נזיר דדמיא לנדרים וקתני סוטה לבדר' כל הרואה סוטה בקלקולה וכו' אותו הטעם אינו מספיק אלא על סדר המסכתות אחר שנתברר לנו מטעם דהכא שראוי לסדרו בסדר נשים ולעקרו ממקום שהיה ראוי יותר לשנותו כגון בסדר קדשים ובמסכת נדרים לא מפרשא תלמודא טעמא אמאי סדרו בסדר נשים משום דמילתא דנפשיה היא שאין לך מקום שראוי לסדרו יותר [מכאן] משום דכתיב בנדרים בין איש לאשתו ובין אב לבתו והיה אם לא

ז) פי' זה הוכיח כשם הגדולים בח"א ד"ה רבינו אשר ח"ל שם ופירש על התלמוד כפי' מס' נדרים הנדפס ואני ראיתי פירושו לנזיר כתיבת יד ע"ש.